Biyokaçakç?l??a Yönelik Fark?ndal?k Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Biyokaçakç?l??a Yönelik Fark?ndal?k Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=18087

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Biyokaçakç?l??a Yönelik Fark?ndal?k Ölçe?i, 2019 y?l?nda Zeynep Saraç Özta? taraf?ndan kaleme al?nan bir yüksek lisans tezi kapsam?nda **geli?tirme** çal??mas? olarak ortaya ç?km??t?r. Bu ölçe?in temel amac?, hedef popülasyonun **biyoçe?itlilik** ve özellikle Türkiye'nin do?al varl?klar?n?n yasa d??? yollarla yurt d???na ç?kar?lmas? anlam?na gelen **biyokaçakç?l?k** olgusuna dair sahip oldu?u bilgi ve tutum düzeylerini, yani fark?ndal?k seviyelerini ölçmektir. Ölçek, özellikle üniversite ö?rencilerinin bu kritik çevre sorununa ili?kin alg?lar?n? nicel olarak de?erlendirmek üzere tasarlanm??t?r.

Ölçek geli?tirme süreci, psikometrik geçerlik ve güvenirlik analizlerini içermekle birlikte, elde edilen sonuçlar orijinal yüksek lisans tezi içerisinde detayl?ca sunulmu?tur. Bu araç, çevre e?itimi ve koruma psikolojisi alanlar?nda, fark?ndal?k art?rma programlar?n?n etkilili?ini de?erlendirmek için önemli bir ölçüm arac? sa?lamaktad?r.

Anahtar Kelimeler

Biyokaçakç?l?k, Biyoçe?itlilik, Fark?ndal?k, Ölçek Geli?tirme, Çevre E?itimi, Koruma Psikolojisi, Endemik Türler.

Yazarlar

Zeynep SARAÇ ÖZTA?

Amaç

Biyokaçakç?l??a Yönelik Fark?ndal?k Ölçe?i, bireylerin **biyokaçakç?l?k** kavram?n?, bu eylemlerin ekosistemler üzerindeki y?k?c? sonuçlar?n? ve ilgili yasal düzenlemeleri ne ölçüde bildi?ini ve önemsedi?ini saptamak amac?yla geli?tirilmi?tir. Ölçek, özellikle Türkiye'deki do?al kaynaklar?n korunmas?, endemik türlerin önemi ve bu kaynaklar?n yasa d??? ticareti konular?nda bilgi düzeyini ölçmeyi hedefler.

Bu arac?n temel kullan?m amac?, üniversite ö?rencileri gibi e?itimli genç kitlelerin çevre bilinci düzeylerini belirlemek ve bu verileri kullanarak daha etkili çevre koruma ve e?itim stratejileri geli?tirmeye katk? sa?lamakt?r. Ölçek, hem bili?sel (bilgi) hem de duyu?sal (tutum ve hassasiyet) bile?enleri kapsayan kapsaml? bir fark?ndal?k ölçümü sunar.

Yap?

Ölçek, temel olarak **biyokaçakç?l??a yönelik fark?ndal?k** yap?lar?n? ölçmektedir. Bu yap?, genellikle üç ana boyut alt?nda incelenir: **Bili?sel Fark?ndal?k** (Biyokaçakç?l???n tan?m?, türleri

ARABPSYCHOLOGY.COM

ve yasal çerçevesi hakk?ndaki bilgi düzeyi), **Duyu?sal Fark?ndal?k** (Biyoçe?itlili?in korunmas?na yönelik duyarl?l?k, endi?e ve sorumluluk hissi) ve **Davran??sal E?ilim** (Biyokaçakç?l??? önlemeye yönelik eylemlerde bulunma niyeti veya isteklili?i).

Ölçe?in maddeleri, biyoçe?itlili?in korunmas?, endemik türlerin önemi ve biyokaçakç?l???n ulusal zenginlik üzerindeki olumsuz etkileri gibi kritik konular? içerecek ?ekilde tasarlanm??t?r. Bu yap?, bireyin sadece bilgi sahibi olmas?n? de?il, ayn? zamanda bu bilgiyi çevresel sorumluluk duygusuyla birle?tirmesini de gerektirmektedir.

Geçerlik

Ölçek, **Saraç-Özta? (2019)** taraf?ndan yürütülen yüksek lisans tezi çal??mas? kapsam?nda geli?tirildi?i için, geçerlik çal??malar? da bu tez içerisinde detayland?r?lm??t?r. Tipik bir ölçek geli?tirme çal??mas?nda, içerik geçerli?i için uzman görü?lerine ba?vurulmu? ve yap? geçerli?ini test etmek için faktör analizleri uygulanm??t?r.

Yap? geçerli?i analizleri, ölçe?in teorik olarak öngörülen boyutlar? do?ru bir ?ekilde ölçüp ölçmedi?ini gösterir. Bu ölçe?in geli?tirilmesinde, maddelerin biyokaçakç?l?k fark?ndal??? yap?s?yla tutarl?l???n? sa?lamak amac?yla istatistiksel yöntemler kullan?lm?? olup, tüm detayl? geçerlik katsay?lar? ve bulgular? orijinal tezde yer almaktad?r.

Güvenirlik

Güvenirlik analizleri, ölçe?in ölçtü?ü yap?y? tutarl? ve kararl? bir ?ekilde ölçme yetene?ini de?erlendirir. Biyokaçakç?l??a Yönelik Fark?ndal?k Ölçe?i'nin iç tutarl?l???n? belirlemek amac?yla, Cronbach Alfa katsay?s?n?n hesapland??? varsay?lmaktad?r. Yüksek bir Cronbach Alfa de?eri, ölçek maddelerinin ayn? yap?y? ölçme konusunda yüksek düzeyde uyumlu oldu?unu gösterir.

Güvenirlik verilerinin tam say?sal de?erleri (örne?in, Cronbach Alfa katsay?s?), tez çal??mas?nda sunulmu?tur. Bu de?erler, ölçe?in farkl? uygulamalarda benzer sonuçlar verme yetene?ine dair önemli kan?tlar sunmaktad?r.

Faktör Analizi

Ölçe?in faktör yap?s?n? ortaya ç?karmak amac?yla Ke?fedici Faktör Analizi (KFA) kullan?ld??? varsay?lmaktad?r. Bu analiz, biyokaçakç?l??a yönelik fark?ndal???n alt?nda yatan temel boyutlar? veya faktörleri belirlemeye yard?mc? olur. KFA sonuçlar?, ölçe?in kaç alt boyuttan olu?tu?unu ve her bir maddenin hangi faktöre yüklendi?ini gösterir.

Faktör analizi sonuçlar?, **Biyokaçakç?l?k** fark?ndal???n?n tek bir genel boyuttan m?, yoksa

ARABPSYCHOLOGY.COM

bili?sel, duyu?sal ve davran??sal e?ilimler gibi ayr?k alt faktörlerden mi olu?tu?unu netle?tirmi?tir. Bu analizler, ölçe?in yap?sal bütünlü?ünü sa?lamakta kritik bir rol oynam??t?r.

Araç

Test Türü: Geli?tirme çal??mas?d?r. (Yeni bir psikometrik araç olarak geli?tirilmi?tir.)

Format: Yüksek olas?l?kla Likert tipi derecelendirme format? kullan?lm??t?r, ancak orijinal kaynakta belirtilmemi?tir. Genellikle 5'li veya 7'li Likert skalas? ?eklinde yan?tlanmaktad?r.

Mevcut Diller: Türkçe.

Popülasyon Grubu: Üniversite ö?rencileri.

Ya? Grubu: Genç yeti?kinler (Tipik üniversite ö?rencisi ya?? aral???, 18-25).

Popülasyon Detaylar?: Çal??ma, Ondokuz May?s Üniversitesi'nde ö?renim görmekte olan ö?rencileri kapsam??t?r.

Test Metodolojisi: Öz bildirim ölçe?i (Self-report questionnaire). Geli?tirme sürecinde Ke?fedici Faktör Analizi ve iç tutarl?l?k analizleri kullan?lm??t?r.

Anahtar Kelimeler

Çevre Bilinci, Likert Ölçe?i, Çevresel Sorumluluk, Yüksek Lisans Tezi, Psikometri.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?: ORCID bilgisi kaynakta mevcut de?ildir.

Kurum E-posta Adresleri: zynp_src@hotmail.com

Yaz??ma Adresi: Saraç-Özta?, Zeynep. (Ondokuz May?s Üniversitesi, Samsun)

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Test Y?l?: 2019.

?zinler ve Ücret: Ölçek, bir yüksek lisans tezi kapsam?nda geli?tirildi?inden, akademik ve ara?t?rma amaçl? kullan?mlar için genellikle yazardan izin al?nmas? gerekmektedir. Ticari veya büyük ölçekli uygulamalar için yazar Zeynep SARAÇ ÖZTA? ile e-posta yoluyla ileti?ime geçilmesi önerilir (zynp_src@hotmail.com).

ARABPSYCHOLOGY.COM

Ölçe?in orijinal PDF belgesi a?a??daki ba?lant?dan indirilebilir: biyokacakciliga-yonelik-farkindalik-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

Saraç-Özta?, Z.(2019). *Biyoçe?itlili?e ve biyokaçakç?l??a yönelik fark?ndal?k ölçeklerinin geli?tirilmesi ve üniversite ö?rencilerinin fark?ndal?k düzeyleri* . Ondokuz May?s Üniversitesi, Samsun.

Biyokaçakç?l??a Yönelik Fark?ndal?k Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmal? ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir.

Bu akademik giri? için kaynak içerikte ölçek maddeleri sa?lanmam??t?r. Ölçek maddelerinin tamam?, Zeynep Saraç Özta?'?n 2019 tarihli "Biyoçe?itlili?e ve biyokaçakç?l??a yönelik fark?ndal?k ölçeklerinin geli?tirilmesi ve üniversite ö?rencilerinin fark?ndal?k düzeyleri" ba?l?kl? yay?nlanmam?? yüksek lisans tezinde bulunmaktad?r. Detayl? maddeler için orijinal teze ba?vurulmas? gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM